

STRATEGICKÝ PLÁN operačného programu Ľudské zdroje na roky 2018 – 2020

ÚVOD

Dôvodom vypracovania strategického plánu OP ĽZ na roky 2018 – 2020 je prispôsobenie implementácie programu na roky 2018 – 2020 reálnym spoločenským potrebám v oblasti vzdelávania, zamestnanosti, sociálnych potrieb vo vzťahu k rozvoju ľudského kapitálu a účasti čo najširšieho spektra potenciálnych účastníkov na aktivitách podporovaných v rámci OP ĽZ.

Strategický plán OP ĽZ na roky 2018 – 2020 vo svojej úvodnej časti poskytuje *informácie o ekonomických a sociálnych zmenách*, ktoré v slovenskej spoločnosti nastali po roku 2014, kedy bol schválený. Uvedené zmeny boli dôsledkom opatrení prijatých na európskej, či národnej úrovni, ale aj výsledkom opatrení, dosiaľ podporených v rámci OP ĽZ.

Výzvami pre OP ĽZ v druhej polovici jeho implementácie bude podpora opatrení pre dlhodobu nezamestnaných, príslušníkov marginalizovaných rómskych komún, mladých ľudí, žiakov/študentov a pedagogických a odborných zamestnancov, ako aj opatrení zameraných na vyrovnávanie regionálnych rozdielov, najmä prostredníctvom podpory sociálnej ekonomiky. Cieľom OP ĽZ bude prispieť k zvýšeniu kvality vzdelávania, jeho prepojeniu na potreby trhu práce a podpore inklúzie, k zvýšeniu účasti občanov SR na celoživotnom vzdelávaní a vo vzdelávaní druhej šance, pričom svoju pozornosť zameria na aj podporu opatrení v oblasti adaptability osôb na trhu práce na zmenené podmienky a na prispôsobenie sa zmenám. OP ĽZ bude pokračovať v podpore opatrení zameraných na zvýšenie zamestnanosti žien starajúcich sa o deti vo veku do troch rokov, ako aj v posilňovaní transparentnosti a zjednodušovaní svojej implementácie.

Strategický plán následne popisuje *súčasný stav implementácie* podľa prioritných osí 1 až 6, pričom uvádza aj *plánované opatrenia a návrhy na zmenu a doplnenie* OP ĽZ prostredníctvom jeho revízie v prvom polroku 2018. V závere sa dokument venuje popisu identifikovaných synergii a komplementarít medzi prioritnými osami OP ĽZ a medzi inými OP, vrátane popisu nástrojov na ich identifikovanie a monitorovanie.

Strategický plán predstavuje aktuálny pohľad na smerovanie implementácie OP ĽZ ponecháva priestor aj pre prípadné ďalšie zmeny v kontexte vývoja implementácie opatrení navrhnutých v tomto SP (napr. sociálny a ekonomický vývoj, legislatívne zmeny).

Cieľom strategického plánu je, v súlade s posilňovaním princípu partnerstva v zmysle článku 5 všeobecného nariadenia, zapojiť do diskusie o prioritách, opatreniach a plánoch implementácie OP ĽZ čo možno najviac partnerov a zainteresovaných strán. Preto je návrh strategického plánu predmetom pripomienkového konania a rokovania Monitorovacieho výboru pre OP ĽZ.

EKONOMICKÉ A SOCIÁLNE ZMENY OD ROKU 2014

V rámci implementácie stratégie Európa 2020 boli členské štáty vyzvané, aby si stanovili vlastné ciele a aby v rámci svojich národných programov reforiem uviedli podrobné opatrenia pre dosiahnutie národných cieľov. Slovensko si stanovilo za cieľ dosiahnuť do roku 2020 mieru zamestnanosti (20 – 64 rokov) na úrovni 72 %. Podiel zamestnaného obyvateľstva vo veku 20 – 64 rokov na celkovom počte obyvateľov v rovnakej vekovej skupine bol pred prijatím OP ĽZ pod priemerom EÚ 28. V roku 2013 bol tento podiel v SR 65% a priemer za EÚ 28 bol 68,4%. Po prijatí OP ĽZ dochádza k výraznému rastu tohto ukazovateľa. Do roku 2016 sa tento podiel v SR zvýšil na 69,8% t.j. v porovnaní s rokom 2013 to bol rast o 4,8 p.b. (v EÚ 28 vzrástol na 71,1% avšak tempo rastu bolo pomalšie – v priemere len o 2,7 p.b.)

V rámci cieľových indikátorov Európa 2020 si Slovensko stanovilo cieľ znížiť mieru dlhodobej nezamestnanosti (trvajúcej viac ako 12 mesiacov) do roku 2020 pod 3 %. Miera dlhodobej nezamestnanosti (viac ako 9 %) patrila pred prijatím OP ĽZ medzi najvyššie v EÚ.

V oblasti zamestnanosti bol najväčším problémom *podiel nárastu dlhodobo nezamestnaných* (DN) osôb v štatistikách nezamestnaných (v priemere 51,47 %) a *miera nezamestnanosti osôb vo veku 15 – 24 rokov*, ktorá dosahovala dlhodobo nadpriemerné hodnoty (33,60 % v roku 2013). Viac ako polovica nezamestnaných mladých ľudí v uvedenej vekovej skupine bola nezamestnaná dlhšie ako 1 rok. Najväčším problémom čelili *nízko kvalifikovaní, starší ľudia a osoby so zdravotným postihnutím*. Miera zamestnanosti žien vo veku 20 – 64 r. bola o 14,4 % nižšia v porovnaní s mierou zamestnanosti mužov.

Po zohľadnení počtu mladých vo vzdelávaní, miera neaktivity mladých do 25 r. (NEET) v roku 2013 predstavovala v SR 13,7 %, čo však stále, aj keď s menej výrazným rozdielom, bola hodnota nad priemerom EÚ27. Miera neaktivity mladých do 29 r. dosiahla v roku 2013 úroveň 19 % (15,8% priemer EÚ27). Z hľadiska vzdelania sa na nezamestnanosti podieľali hlavne mladí s úplným stredným odborným vzdelaním, s odborným vzdelaním bez maturity a so základným vzdelaním.

V priebehu rokov 2015 – 2017 pracovný trh zaznamenal pozitívny vývoj, pričom vzrástla zamestnanosť a pokles nezamestnanosti pokračoval vo všetkých krajoch SR. Počet dlhodobo nezamestnaných zaznamenal v roku 2016 o 18,30 % rýchlejší pokles ako pokles celkového počtu nezamestnaných, ale aj tak naďalej predstavoval značný podiel na celkovej nezamestnanosti.

Porovnanie celkového počtu evidovaných UoZ a miery evidovanej nezamestnanosti podľa údajov ÚPSVR uvádza nasledovná tabuľka:

	december 2014	január 2018
Počet evidovaných UoZ	373 754	197 268
Miera evidovanej nezamestnanosti	12,29 %	5,88 %

Rast slovenskej ekonomiky sa v roku 2015 zrýchlil na 3,6 %, a to vďaka rastu domáceho dopytu a verejných investícií podporených zrýchleným čerpaním EÚ fondov z programového obdobia 2007 – 2013. Rast ekonomiky pokračoval aj v rokoch 2016 a 2017. Rekordne rástol počet cudzincov pracujúcich na Slovensku (nárast o 8 tisíc), ktorí v roku 2016 obsadili 15 % všetkých nových pracovných miest. Očakáva sa, že v rokoch 2018 a 2019 slovenská ekonomika zrýchli svoj rast na 4 %, a to vďaka novým produkčným kapacitám.

Z pohľadu oblasti vzdelávania od schválenia OPLZ je dôležité uviesť, že stále akcentuje potreba zmien vo vzdelávaní na všetkých stupňoch škôl tak, aby vzdelávací systém vo zvýšenej miere reflektoval aktuálne, ako aj perspektívne potreby trhu práce, aby sa zvýšila kvalita vzdelávania vrátane atraktivity učiteľského povolania, zvýšila miera inklúzie a podiel obyvateľstva zapojeného do celoživotného vzdelávania. Z pohľadu cieľov Európa 2020 je podiel vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva vo veku 30-34 rokov stále nižší ako priemer EÚ, ale postupne sa tento rozdiel znižuje. Výsledky žiakov v ostatnom meraní PISA 2015 poukazujú na pokračujúci trend znižovania výsledkov v prírodovednej, matematickej a čitateľskej gramotnosti a výrazne badateľný vplyv socioekonomického zázemia na výsledky žiakov. Naopak, dostupnosť vzdelávania je vysoká, až 91 % populácie v ročníku končí najmenej strednú školu¹.

V roku 2015 bol prijatý zákon o odbornom vzdelávaní a príprave 61/2015 Z. z. , do ktorého boli zapracované prvky umožňujúce prípravu žiakov v systéme duálneho vzdelávania (žiaci sa v tomto systéme mohli vzdelávať od šk. roku 2015/2016). Následne bola v oblasti odborného vzdelávania a prípravy prijatá Správa o zavádzaní kvality v odbornom vzdelávaní a príprave v nadväznosti na odporúčanie EQAVET s formulovaním opatrení na roky 2016-2020 s cieľom dosiahnuť pozitívne zmeny v oblasti kvality odborného vzdelávania a prípravy.

Na skúsenosti z implementácie systému duálneho vzdelávania v praxi ako aj na prekážky identifikované školami a zamestnávateľmi reaguje pripravovaná novela zákona o odbornom vzdelávaní a príprave, ktorá by mala nadobudnúť účinnosť od 1.septembra 2018.

V rámci Dlhodobého zámeru vo vzdelávacej, výskumnej, vývojovej a ďalšej tvorivej činnosti pre oblasť vysokých škôl na roky 2016 – 2021 schváleného vládou SR v roku 2016 sa medzi priority radí zabezpečenie dostupného a rôznorodého vysokoškolského vzdelávania a zvyšovanie kvality a relevantnosti vysokoškolského vzdelávania.

V roku 2017 vypracovalo MŠVVŠ SR model objektivizácie počtu odborných zamestnancov v škole obsahujúci opatrenia, ktorých naplnenie zefektívni vzdelávanie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami bez diskriminácie a na základe rovnosti príležitostí v začleňujúcom vzdelávacom systéme.

V roku 2017 prebiehala revízia výdavkov² na regionálne a vysoké školstvo s cieľom efektívne alokovať dodatočné zdroje plynúce do školstva. V záverečnej správe tejto revízie sa konštatuje, že okrem zvyšovania výdavkov do vzdelávania je potrebné uskutočniť aj ďalšie reformy na dosiahnutie zlepšenia kvality vzdelávania. V roku 2018 pokračuje revízia výdavkov posúdením výdavkov s dopadom na sociálne začleňovanie skupín ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením nakoľko je potrebné výraznejšie korigovať nepriaznivý vplyv socioekonomického znevýhodnenia detí, v zapájaní najzraniteľnejších do predškolského vzdelávania a v rozvoji kvalitného a inkluzívneho vzdelávania.

¹ Revízia výdavkov na vzdelávanie Záverečná správa 2017

² spolupráca Ministerstva financií SR a Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR ako súčasť projektu Hodnoty za peniaze

Prostredníctvom NP implementovaných v rámci PO 5, ako aj podporou projektov v rámci výzvy na DOP zameraných na podporu miestnej občianskej poriadkovej služby (MOPS), sa podarilo vytvoriť stovky pracovných miest pre terénnych sociálnych pracovníkov, terénnych pracovníkov, pracovníkov komunitných centier a členov a členky miestnych občianskych poriadkových služieb. Len v rámci MOPS bolo podporených 830 pracovných miest v obciach s MRK.

Prostredníctvom podpory výstavby/rekonštrukcie materských škôl a komunitných centier, ako aj podpory odstránenia nelegálnych skládok, výstavby zberných dvorov a sprístupnenia pitnej vody (prostredníctvom napr. vrtaných studní alebo výstavbou výdajných miest) boli zabezpečené investície smerujúce k zvýšeniu kvality bývania príslušníkov MRK.

Situáciu na trhu práce ovplyvnili **opatrenia prijaté v sociálnej oblasti na európskej a národnej úrovni, ako aj opatrenia, ktoré sú výsledkom implementácie OP IZ:**

Riešenie špecifickej otázky zamestnávania mladých ľudí sa zintenzívnilo využívaním osobitnej európskej *Iniciatívy na podporu zamestnanosti mladých ľudí*. Vykonané boli mnohé principiálne zmeny v oblasti zamestnávania mladých ľudí konštruované na základe nových projektových riešení a zmene prístupov napomáhajúcich podpore zamestnávania mladých ľudí.

Východiskovým rámcem, na ktorý je zásadným spôsobom nadviazaná stratégia zamestnanosti mladých ľudí, je *Národný plán implementácie záruky pre mladých ľudí v Slovenskej republike*, prijatý vládou SR (2014), ktorý obsahuje harmonogram reforiem (legislatívnych zmien) a iniciatív (programov a projektov) na podporu zamestnanosti mladých ľudí. Strategicky je záruka ***adresovaná výhradne mladým ľuďom, ktorí nie sú zamestnaní, nepokračujú v procese vzdelávania, ani sa nezúčastňujú na odbornej príprave (NEET) do 29 rokov***, pričom vo vekovej skupine 25 – 29 rokov sa vzťahuje najmä na dlhodobo nezamestnaných (nad 12 mesiacov) alebo mladých ľudí nezamestnaných nad 6 mesiacov.

Podpora pre mladých je nasmerovaná na kvalitnú ***ponuku zamestnania, ďalšieho vzdelávania, učňovskej prípravy alebo stáže*** v lehote štyroch mesiacov po strate zamestnania alebo ukončení formálneho vzdelania. Záruka je nastavená tak, že bude poskytovať druhú šancu na vzdelanie (ukončenie ZŠ, získanie odbornej kvalifikácie), poskytne aj prípravu na začatie samostatnej zárobkovej činnosti, pomoc pre zamestnávanie mladých ľudí so zdravotným postihnutím a pod.

Národná stratégia zamestnanosti Slovenskej republiky do roku 2020 vytvára strategický rámec na účely koordinácie politiky zamestnanosti v spolupráci s príslušnými ministerstvami a sociálnymi partnermi a stanovuje strategické ciele v oblasti zamestnanosti do roku 2020, vrátane opatrení na ich dosiahnutie.

Niektoré legislatívne zmeny v roku 2014 významne ovplyvnili trh práce. Novela *zákona o pomoci v hmotnej núdzi* zvýšila motiváciu dlhodobo nezamestnaných a neaktívnych osôb v produktívnom veku uplatniť sa na trhu práce a umožnila vznik tzv. *aktívnych centier* na úradoch PSVR, kde vzniklo 840 nových miest pre terénnych pracovníkov spolupracujúcich s poberateľmi dávok. Novela *zákona o službách zamestnanosti* v rámci reformy aktívnych opatrení trhu práce (AOTP) vytvorila priestor na *individualizáciu odborných a poradenských služieb pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie (ZUoZ)*. Novelou *zákona o službách zamestnanosti s účinnosťou od 1.1.2015* bolo zavedené nové AOTP, ktorým je príspevok na

vytvorenie pracovného miesta v prvom pravidelne platenom zamestnaní pre mladých ľudí do 29 rokov.

V roku 2016 pokračovala implementácia *dôchodkovej reformy*, ktorá naviazala dôchodkový vek na rast očakávanej dĺžky života. Po prvýkrát sa automaticky predĺžil o 76 dní v roku 2017. Vláda SR schválila tzv. *akčné plány pre 12 najmenej rozvinutých okresov*. Obsahom akčných plánov je zoznam konkrétnych projektových zámerov orientovaných na podporu podnikania a investorov, rozvoj ľudských zdrojov a skvalitňovanie miestnej infraštruktúry.

Akčný plán na posilnenie integrácie dlhodobo nezamestnaných na trh práce v SR, prijatý v novembri 2016, zaviedol nové formy podpory integrácie DN osôb na trh práce, najmä individualizované poradenstvo vrátane profilácie UoZ, vzdelávacie a rekvalifikačné programy. Zriadenie *miest prvého kontaktu na úradoch MPSVR* prispelo k zvýšeniu kvality služieb zamestnanosti.

Od prijatého **Zákona o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch** a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý schválila Národná rada SR dňa 13.marca 2018 sa očakáva, že vnesie do sociálneho podnikania poriadok v pojmoch a v regulácii, odstráni prekážky, ktoré bránia rozvoju sociálnej ekonomiky, vytvorí priaznivé podnikateľské prostredie pre sociálne podnikanie, vymedzí sektor sociálnej ekonomiky, definuje subjekty sociálnej ekonomiky, sociálne podniky a ďalšie pojmy, ustanoví podmienky priznania štatútu registrovaného sociálneho podniku, jednotlivé druhy registrovaných sociálnych podnikov a možnosť podpory podnikov v širšom priestore sociálnej ekonomiky, upraví správu v oblasti sociálnej ekonomiky zo strany štátu zastrešenú MPSVR SR a vymedzí organizácie sektora sociálnej ekonomiky.

Vláda SR dňa 30.11.2011 schválila *Stratégiu deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti v Slovenskej republike* (ďalej „Stratégia DI“). Táto stratégia uvádza konkrétne systémové opatrenia, ktoré budú vykonané komplexne na národnej úrovni tak, aby boli zabezpečené záväzky vyplývajúce z Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím (predovšetkým čl. 19, ktorý obsahuje právo na nezávislý život). Následne MPSVR SR vypracovalo *Národný akčný plán prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb na roky 2012 – 2015*, ktorý obsahuje konkrétne úlohy na zabezpečenie podpory deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb. Proces prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť je jednou z národných priorít aj podľa dokumentu *Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2015 – 2020*. Následné legislatívne zmeny v rámci zákona o sociálnych službách mali za cieľ podporiť tento proces. V oblasti podpory procesu deinštitucionalizácie sociálnych služieb MPSVR SR pripravilo nový Národný akčný plán prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb na roky 2016 – 2020. Jednotlivé úlohy Národného akčného plánu DI sú realizované so zreteľom na udržateľnosť služieb komunitného charakteru, v zmysle: komunitné sociálne služby – individualizované služby poskytované v prirodzenom sociálnom prostredí ako jedného z pilierov nezávislého života.

VÝZVY PRE OP IZ

Ako sa uvádza v **Odporúčaniach Rady pre Národný program reforiem Slovenska** na rok 2017 zo dňa 22.5.2017, **miera dlhodobej nezamestnanosti je stále jedna z najvyšších v EÚ**. Týka sa to najmä príslušníkov MRK, nízko kvalifikovaných a mladých ľudí. Pretrvávajú tiež ťažkosti pri zavádzaní individuálnej podpory dlhodobo nezamestnaným a ohrozeným skupinám. Dlhodobá nezamestnanosť tiež úzko súvisí s kvalifikáciou nezamestnaných. Viac ako polovica UoZ s nízkou kvalifikáciou si nenájde prácu skôr ako do jedného roka, viac ako tretina ani do dvoch rokov. Vzhľadom na náklady spojené s trvaním nezamestnanosti a značným zaostávaním za priemerom krajín EÚ predstavujú dlhodobo nezamestnaní a nízko kvalifikovaní UoZ prioritnú skupinu trhu práce.

Opatrenia zamerané na túto skupinu by mohli, okrem pozitívnych sociálnych vplyvov, priniesť aj významné úspory v oblasti verejných financií.

OP IZ bude preto aj naďalej podporovať implementáciu APDN, ktorého cieľom je:

- uplatňovať integrovaný komplexný prístup aktívneho začleňovania osôb vylúčených z trhu práce;
- podporovať inovatívne programy v oblasti AOTP vychádzajúce z plnenia Špecifických odporúčaní Rady pre Slovensko 2017 – 2018, 2019 – 2020;
- vytvárať partnerstvá a podporovať spoluprácu s mimovládnyimi organizáciami a súkromnými partnermi, a to s využitím výsledkov prieskumu zameraného na zistenie bariér tretieho sektora k spoluúčasti na plnení APDN;
- podporovať vytváranie miestnych partnerstiev v regiónoch s najvyššou koncentráciou DN;
- zabezpečovať individuálne posudzovanie DN;
- nasmerovať DN osoby k podporným službám, ktorých cieľom je odstrániť prekážky brániace zamestnaniu (cielené poradenstvo týkajúce sa riešenia závislostí, dlhov, pomoc pri zaradení sa do života, sociálne podporné služby, služby starostlivosti, integrácia migrantov, podpora na bývanie a dopravu atď.);
- podporiť vytváranie sociálnych podnikov, ktoré môžu byť kľúčovým zdrojom pracovných miest pre DN;
- zabezpečovať preventívne a aktivačné opatrenia v prípadoch, kým DN dosiahne 18 mesiacov vedenia v evidencii UoZ;
- podporovať terénnu sociálnu prácu v obciach vzdialených od trhu práce;
- v strednodobom horizonte plánovať ďalšie zmeny na zvýšenie kvality služieb zamestnanosti posilnením cielených individualizovaných služieb pre UoZ.

Z hľadiska odporúčaní Rady pre Národný program reforiem Slovenska na rok 2017 pre oblasť vzdelávania rezonuje potreba zlepšiť kvalitu vzdelávania a zvýšiť účasť Rómov v inkluzívnom hlavnom prúde vzdelávania. PO 1 OP IZ preto bude reflektovať v súlade so svojím zameraním a nastavením podporu takých aktivít, ktorých cieľom bude zvyšovanie kvality vzdelávania pre zlepšenie možností uplatnenia na trhu práce či v ďalšom štúdiu. Tieto opatrenia budú nastavené čo najviac cielene pre potreby účastníkov vzdelávania v súlade s princípom partnerstva (okružle stoly, dotazníkový prieskum), v prevažnej miere prostredníctvom dopytovo- orientovaných projektov.

Pretrvávajú regionálne rozdiely – nezamestnanosť na východe Slovenska je dvojnásobná oproti Bratislave. Výzvou pre OP IZ je prispieť k zmierneniu pretrvávajúcich výrazných regionálnych rozdielov ekonomického potenciálu jednotlivých samosprávnych krajov, ktoré majú za následok diferencovanú mieru nezamestnanosti a nedostatok pracovných príležitostí.

Iniciatíva Európskej komisie a Svetovej banky zameraná na *podporu vyrovňovania úrovne regiónov* má

poskytovať krajinám EÚ podporu, aby lepšie investovali a spravovali EŠIF. Iniciatíva je zameraná na regióny, ktoré vykazujú nízky rast alebo nízke príjmy napriek obrovským investíciám v predchádzajúcich programových obdobiach. Iniciatíva bola spustená v Prešovskom samosprávnom kraji. V rámci iniciatívy zástupcovia regiónu spolu s EK a Svetovou bankou budú riešiť výzvy, ktoré v súčasnosti bránia hospodárskemu rozvoju Prešova: odliv mozgov, vysoká miera nezamestnanosti, najmä pre mladých ľudí, sociálne vylúčenie, nesúlad medzi ponukou vzdelávania a potrebami miestneho trhu práce a nedostatok spolupráce v oblasti inovácií medzi podnikateľskou sférou, výskumnými centrami a regionálnou verejnou univerzitou. Zároveň pripravovaný akčný plán bude vychádzať z konkurenčných aktív regiónu v súlade s národnou stratégiou smart specialization; jedinečné postavenie na hranici s Poľskom a Ukrajinou, významné prírodné, kultúrne zdroje a dedičstvo a potenciál pre cestovný ruch, ako aj prítomnosť fakulty výrobných technológií. Okrem toho sa experti na regionálnej úrovni a EÚ budú snažiť čerpať finančné prostriedky z 10 rôznych programov politiky súdržnosti, do ktorých môže región pristupovať, s cieľom podporiť tento akčný plán. Relevantné budú tiež opatrenia v oblasti podpory sociálnej ekonomiky a sociálnych podnikov.

Sociálna ekonomika predstavuje ten sektor ekonomiky, ktorý vykonáva určitú podnikateľskú činnosť, no jeho hlavným poslaním je naplniť istý spoločenský cieľ. Medzi takéto spoločenské ciele z ekonomického hľadiska patrí napríklad aj zamestnávanie dlhodobo nezamestnaných a iných znevýhodnených skupín uchádzačov o zamestnanie. Subjekty sociálnej ekonomiky nie sú ani súčasťou verejného sektora, ani bežného súkromného sektora. Z hľadiska podpory zamestnanosti má rozvoj sociálnej ekonomiky potenciálne obrovský význam – patrí medzi sektory s najlepšou perspektívou pre regionálny a miestny rozvoj a pre zamestnanosť tým, že prostredníctvom svojich subjektov, sociálnych podnikov vytvára pracovné miesta pre znevýhodnených UoZ, posilňuje sociálnu, hospodársku a územnú súdržnosť, vytvára sociálny kapitál, podporuje aktívne občianstvo, solidaritu a hospodárstvo s demokratickými hodnotami, ktoré kladie ľudí na prvé miesto, pričom okrem toho podporuje trvalo udržateľný rozvoj a sociálne, environmentálne a technologické inovácie. Z hľadiska zamestnanosti je osobitne dôležitá podpora tzv. sociálnych podnikov pracovnej integrácie (Work Integration Social Enterprise – WISE), ktorých hlavným cieľom je profesionálna integrácia – či už v rámci samotného podniku, alebo v bežných podnikoch ľudí, ktorí majú na trhu práce vážne ťažkosti. Táto integrácia sa dosahuje produktívnou aktivitou a osobne zameranou podporou, alebo pomocou vzdelávania smerujúceho k zvýšeniu kvalifikácie pracovníkov.

Účasť na celoživotnom vzdelávaní a vo vzdelávaní druhej šance zostáva nízka. S tým súvisí nová výzva na trhu práce, ktorou je nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily. Pri miere nezamestnanosti blížiacej sa k historickým minimám možno v niektorých regiónoch a odvetviach očakávať problémy firiem pri získavaní kvalifikovanej pracovnej sily a tlak na rýchlejšiu rast miezd. Počty voľných pracovných miest na úradoch PSVR dosahujú historické maximá pri klesajúcej nezamestnanosti.

Podľa štúdie Spoločného výskumného centra EK je *plánovaným ukončením ťažby uhlia na Hornej Nitre ohrozených vyše 4000 pracovných miest a ďalších 3000 pracovných miest, ktoré sú naviazané na uhoľný sektor*. Očakáva sa, že len 10 % baníkov a 20 – 30 % zamestnancov priamo napojených na banícke aktivity bude po zatvorení baní začlenených na trh práce. Strata pracovných miest v dôsledku zatvárania baní postihuje nielen pracovníkov, ktorí stratia

prácu, ale aj potenciálnych pracovníkov, ktorí sa ocitnú na trhu, v rámci ktorého sa bývalí baníci uchádzajú o rovnaké pracovné pozície. OP ĽZ preto stanoví vhodné podmienky na efektívnu integráciu potenciálnej skupiny nezamestnaných, najmä v rámci PO 1 a 3.

V súlade s akčnými plánmi transformácie regiónov OP ĽZ poskytne vhodné podmienky pre zacielenie projektov na predvídanie zmien, zlepšenie **adaptability** na zmenené podmienky, prispôsobenie pracovníkov týmto zmenám, a podporí udržanie a tvorbu pracovných miest najmä v oblastiach ponúkajúcich nové zdroje rastu.

Participácia Rómov na trhu práce je stále nízka a progres v zvyšovaní ich miery zamestnanosti je malý. Opatrenia vyplývajúce z implementácie APDN, ako aj opatrenia v oblasti podpory sociálnej ekonomiky a sociálnych podnikov prispievajú k zvýšeniu participácie príslušníkov MRK na trhu práce. Evidencia nezamestnaných osôb z prostredia MRK však nie je dostupná v žiadnej oficiálne dostupnej databáze, preto nie je možné exaktne určiť podiel evidovaných nezamestnaných osôb z prostredia MRK.

Opatreniami PO5 OP ĽZ nebudú realizované aktivity, ktoré primárne vytvárajú pracovné miesta s dlhodobou udržateľnosťou, ale prostredníctvom aktivít PO5 OP ĽZ najmä výkonu terénnej sociálnej práce a komunitnej práce budú pomáhať osobám MRK zvýšiť ich zamestnanosť a zamestnateľnosť.

Nízka zamestnanosť žien starajúcich sa o deti vo veku do 3 rokov je ovplyvnená tým, že materskú/rodičovskú dovolenku len zriedka čerpajú muži, je nedostatok zariadení poskytujúcich starostlivosť o deti, predovšetkým o tie vo veku menej ako 3 roky a je nízka miera využívania flexibilných pracovných pomerov. OP ĽZ bude preto pokračovať v podpore relevantných opatrení.

Diskriminačný prístup k niektorým skupinám obyvateľstva je jednou z príčin sociálneho vylúčenia. Eliminácia, predchádzanie diskriminácie a odstraňovanie bariér, ktoré vedú k izolácii a vylučovaniu ľudí z verejného, spoločenského, pracovného života, a to na základe takých sociálnych kategórií, ako je pohlavie/rod, vek, zdravotné postihnutie, rasa, etnikum alebo vierovyznanie, sú jedným z hlavných pilierov nediskriminácie a rovnosti príležitostí. OP ĽZ bude naďalej postupovať v špecifickej a cielenej podpore pre skupiny obyvateľstva ohrozených všetkými formami diskriminácie, najmä z dôvodov a v oblastiach, ktoré nie sú pokryté v iných špecifických cieľoch.

V súlade s *Akčným plánom na posilnenie transparentnosti a zjednodušenia implementácie EŠIF*, ktorý bol prijatý uznesením vlády SR č. 449/2017, zo dňa 27.9.2017, sa pri implementácii OP ĽZ vo všetkých jeho prioritných osiach sa bude klásť dôraz na zjednodušovanie podmienok poskytnutia NFP vo vyhlásených výzvach na DOP a vyzvaniach na NP. Prioritou tiež bude zabezpečenie možnosti elektronického predkladania žiadostí o NFP. Dôraz sa bude klásť tiež na zvýšenie kvality pripravovaných zámerov NP a zvýšenie kvality hodnotiaceho procesu, pričom požiadavky na odborných hodnotiteľov sa sprísnia. Okrem už zavedeného elektronického žrebovania hodnotiteľov bude RO požadovať možnosť prístupu hodnotiteľov do systému ITMS2014+ tak, aby svoje hodnotenie mohli vykonať aj formou vzdialeného prístupu.

Participatívny prístup pri príprave výziev zohľadňujúci potreby a požiadavky praxe. RO a SO sa už zapojili do spoločných aktivít v rámci národného projektu *Efektívne zapojenie občianskej spoločnosti do implementácie a monitorovania EŠIF zavádzaním participatívnych*

postupov. Aj v druhej polovici implementácie OP ĽZ budú preto zabezpečovať prípravu opatrení participatívne, a to v spolupráci so zástupcami mimovládneho sektora a za účasti širšieho spektra organizácií, inštitúcií a osôb z praxe alebo výskumu. Očakáva sa, že tento postup prispeje k zabezpečeniu dobre zorientovaného žiadateľa, ktorý dokáže správne reflektovať na výzvy, ktoré budú reagovať na potreby a požiadavky praxe.

PRIORITNÁ OS 1 – Vzdelávanie

Stav čerpania finančných prostriedkov z EÚ zdrojov v PO 1 k 28.2.2018

Investičná priorita (IP)	Celková alokácia PO1 [EUR]	Zmluvy uzavreté [EUR]	% (3/2)	Čerpanie [EUR]	% (5/2)
1	2	3	4	5	6
1.1	221 452 951	63 894 176	28,85%	4 362 083	1,97%
1.2	97 670 000	27 577 230	28,24%	1 633 825	1,67%
1.3	84 552 862	2 578 339	3,05%	12 947	0,02%
1.4	55 070 696	155 397	0,28%	0	0,00%
Spolu	458 746 509	94 205 142	20,54%	6 008 855	1,31%

IP 1.1 Zníženie a zabránenie predčasného skončenia školskej dochádzky a podporou prístupu ku kvalitnému predškolskému, základnému a stredoškolskému vzdelávaniu vrátane formálnych, neformálnych a bežných spôsobov vzdelávania za účelom opätovného začlenenia do vzdelávania a prípravy

IP 1.2 Zvyšovanie významu trhu práce v oblasti systémov vzdelávania a odbornej prípravy, uľahčovanie prechodu od vzdelávania k zamestnanosti a zlepšovanie systémov odborného vzdelávania a prípravy a ich kvality, a to aj prostredníctvom mechanizmov na predvídanie zručností, úpravy učebných plánov a vytvárania a rozvoja systémov vzdelávania na pracovisku vrátane systémov duálneho vzdelávania a učňovského vzdelávania

IP 1.3 Zlepšenie kvality, efektívnosti a prístupu k terciárnemu a ekvivalentnému vzdelávaniu s cieľom zvýšiť počet študujúcich a úroveň vzdelania, najmä v prípade znevýhodnených skupín

IP 1.4 Zlepšenie rovnakého prístupu k celoživotnému vzdelávaniu pre všetky vekové skupiny v rámci formálneho, neformálneho a bežného vzdelávania, zvyšovania vedomostí, zručností a spôsobilostí pracovnej sily a podpory flexibilných spôsobov vzdelávania prostredníctvom usmerňovania pri výbere povolania a potvrdzovania nadobudnutých kompetencií

V súčasnosti prebieha implementácia **3 NP: Duálne vzdelávanie a zvýšenie atraktivity a kvality OVP; Škola otvorená všetkým; IT akadémia – vzdelávanie pre 21. storočie**. Výška kontrahovaných prostriedkov je **70 867 180 EUR**, čo predstavuje 15,5 % z celkovej alokácie PO 1.

V rámci 2 vyhlásených výziev na DOP (*V základnej škole úspešnejší, Nediskvalifikuj sa!*) je k 16.02.2018 zazmluvnených **266** projektov v celkovej výške kontrahovaných finančných prostriedkov **23 337 962 EUR**, čo predstavuje 5,09 % z celkovej alokácie PO 1. Čerpanie finančných prostriedkov začne až v priebehu roka 2018.

Doterajšia implementácia, vrátane miery kontrahovania a čerpania, bola ovplyvnená zameraním sa na prípravu národných projektov, čo z časového hľadiska negatívnym spôsobom ovplyvnilo pokrok v implementácii a prípravu dopytovo-orientovaných výziev. Z celkového počtu 8 schválených zámerov národných projektov sa MŠVVŠ SR rozhodlo ďalej 4 národné projekty nerealizovať resp. témy projektov premietnuť do dopytovo-orientovaných výziev (napr. podpora prípravy budúcich pedagogických a odborných zamestnancov).

Na základe týchto skúseností a s cieľom maximalizovať benefity pre účastníkov vzdelávania v rámci jednotlivých prioritných oblastí sa MŠVVŠ SR zameria počnúc rokom 2018 na zvýšenú podporu vyhlasovania dopytovo-orientovaných výziev.

Príprava a nastavenie výziev úzko súvisí aj s procesom prípravy a využívania zjednodušeného vykazovania výdavkov (ďalej len „SCO“) s cieľom zjednodušenia implementácie tak na strane prijímateľa, ako aj na strane MŠVVŠ SR. MŠVVŠ SR využíva SCO vo forme delegovaného aktu, t.j. schválenie štandardných stupníc jednotkových nákladov EP, pričom

tento proces trvá v priemere približne 12 mesiacov a podmienky využívania SCO musia byť definované priamo vo výzve/vyzvaní.

Na prelome januára a februára 2018 bol schválený Akčný plán na posilnenie transparentnosti implementácie PO1 Vzdelávanie OPLZ, ktorého cieľom je posilniť okrem transparentnosti aj efektívnosť implementácie PO1.

Plánované opatrenia

V roku 2017 bol zverejnený autorský dokument pre oblasť výchovy a vzdelávania na najbližších 10 rokov Učiace sa Slovensko, ktorý formuluje zmeny a ciele, ktoré je potrebné naplniť na zvládnutie výziev slovenského školstva. V nadväznosti naň pripravuje MŠVVŠ SR Národný program rozvoja výchovy a vzdelávania, ktorý bude mať podobu viacročných akčných plánov. Príprava týchto dokumentov je aktuálne v procese tvorby. Súčasťou budú aj legislatívne opatrenia v oblasti regionálneho školstva, vysokého školstva či ďalšieho vzdelávania.

Je v záujme MŠVVŠ SR prepojiť opatrenia NPRVV s implementáciou PO1.

Pre najbližšie roky implementácie PO 1 – Vzdelávanie stanovilo MŠVVŠ SR, vychádzajúc z nastavenia PO1, t. j. nastavenia špecifických cieľov, so zohľadnením aktuálnych a perspektívnych potrieb, účastníkov vzdelávania na všetkých stupňoch vzdelávacieho systému vrátane celoživotného (ďalšieho) vzdelávania nasledovné priority:

1. vzdelávanie pre potreby trhu práce (zamestnateľnosť)

Napr.:

- podpora kariérového a výchovného poradenstva
- podpora prepojenia odborného vzdelávania a prípravy s praxou
- zvýšenie kvality odborného vzdelávania a prípravy
- podpora podnikateľských zručností

2. zlepšovanie študijných výsledkov a inklúzia

Napr.:

- podpora PISA gramotností
- podpora globálneho vzdelávania a Agendy 2030
- zvýšenie kvality vzdelávania
- podpora inkluzívnych aktivít

3. výsledkovo - orientované vysokoškolské vzdelávanie

Napr.:

- podpora tvorby a realizácie profesijne orientovaných bakalárskych programov
- podpora IT zručností
- odstraňovanie bariér v prístupe k VŠ vzdelávaniu

4. zvýšenie profesijných kompetencií pedagogických a odborných zamestnancov a zvýšenie atraktivity učiteľského povolania

Napr.:

- skvalitnenie prípravy budúcich pedagogických a odborných zamestnancov
- zvýšenie profesijných kompetencií pedagogických a odborných zamestnancov

5. celoživotné vzdelávanie vrátane neformálneho vzdelávania

Napr.:

- nastavenie systému uznávania výsledkov neformálneho vzdelávania (validácia výsledkov)

- zvýšenie kvality ďalšieho vzdelávania
- podpora zvyšovania účasti dospelých na ďalšom vzdelávaní

V rámci plánovaných opatrení sa v jednotlivých oblastiach podporia aj iniciatívy EK pre zaostávajúce regióny a transformujúce sa uhoľné regióny.

Stratégia prístupu k implementácii týchto priorít je vo vytvorení priameho vzťahu vyhlasovaných NP a výziev na DOP (ak relevantné). Budú sa vyhlasovať v synergii vo vzťahu k danej téme, resp. oblasti definovanej priority. Cieľom je, aby jeden NP bol synergický a komplementárny s viacerými výzvami na DOP, pričom dôraz sa kladie na vyhlasovanie výziev na DOP.

Cieľom podpory uvedených priorít v oblasti vzdelávania je prispieť ku kvalitnému a dostupnému vzdelávaniu a posilniť efektívnosť a výkonnosť PO 1.

Z alokácie PO 1 zostáva pri súčasnej úrovni kontrahovania pri zohľadnení alokácie vyhlásených DOP výziev k dispozícii 287 mil. EUR (EÚ zdroje).

Tematická priorita / oblasť podpory	Alokácia v mil. EUR	Predpokladané kontrahovanie v mil. EUR		
		2018	2019	2020
vzdelávanie pre potreby trhu práce (zamestnateľnosť)	70,00	5,00	26,00	39,00
zlepšovanie študijných výsledkov a inklúzia	68,00	13,00	21,00	34,00
výsledkovo - orientované vysokoškolské vzdelávanie	82,00	5,00	32,00	45,00
zvýšenie profesijných kompetencií pedagogických a odborných zamestnancov a zvýšenie atraktivity učiteľského povolania	40,00	5,00	15,00	20,00
celoživotné vzdelávanie vrátane neformálneho vzdelávania	27,00	14,00	5,00	8,00

Plnenie pravidla čerpania výdavkov n+3	2018	2019
Očakávané čerpanie finančných prostriedkov v PO1 ³	35 000 000	153 000 000

Cieľom MŠVVŠ SR je nakontrahovať zostávajúce finančné prostriedky do konca roka 2020. V závislosti od miery úspešnosti realizovaných projektov (napr. nedočerpanie projektov, mimoriadne ukončené projekty a pod.) využije prípadné voľné zdroje aj po roku 2020.

Kontrahovanie v roku 2018 prispeje k nárastu čerpania v ďalších rokoch implementácie. (keďže sa bude kontrahovať hlavne v štvrtom kvartáli roka 2018). Uvedené má vplyv aj na plnenie čiastkových cieľov hodnôt ukazovateľov vo výkonnostnom rámci, predovšetkým finančných ukazovateľov.

³ SO v spolupráci s RO sa bude snažiť čo najviac priblížiť k cieľovým sumám, ktoré sú naplánované vo výkonnostnom rámci v r. 2018

Návrhy na zmenu a doplnenie OP ĽZ

MŠVVŠ SR identifikovalo potrebu upraviť nastavenie výkonnosti PO 1, t. j. upraviť hodnoty finančných ukazovateľov výkonnostného rámca a ukazovateľov výkonnostného rámca zameraných na inklúziu, ktoré prevyšujú hodnotu míľnika, ako aj prideliť alokáciu na inklúziu vo viac rozvinutom regióne a v nadväznosti na uvedené upraviť alokácie na ostatné témy vo viac rozvinutom regióne, pričom zameranie priorit a aktivít v rámci PO 1 reflektuje aktuálne a perspektívne potreby v oblasti vzdelávania vrátane špecifických odporúčaní rady k NPR. Dôležité je, aby plánované a realizované opatrenia boli v súlade s týmto nastavením.

Ďalšie navrhované zmeny vyplývajú z potrieb identifikovaných na základe doterajšej implementačnej praxe, resp. slúžia na lepšie zedefinovanie jednotlivých opatrení. Medzi hlavné obsahové úpravy PO Vzdelávanie patria najmä doplnenie čitateľskej gramotnosti a naratívnych kompetencií medzi typy gramotností v rámci špecifického cieľa 1.1.1, úprava znenia textu špecifického cieľa 1.2.1 v súlade s terminológiou používanou v legislatíve a potrebami implementačnej praxe (praktická stránka OVP sa týka nielen systému duálneho vzdelávania, ale aj študijných a učebných odborov, v ktorých nie je možné v zmysle ich charakteru zaviesť systém duálneho vzdelávania) a doplnenie možnosti využitia finančných nástrojov. V rámci aktivít plánuje MŠVVŠ SR doplniť špecifické aktivity podporujúce iniciatívy EK zamerané na zaostávajúce regióny a transformujúce sa uhoľné regióny

PRIORITNÁ OS 2 - Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí

Stav čerpania finančných prostriedkov z EÚ zdrojov v PO 2k 28.2.2018

Investičná priorita (IP)	Celková alokácia PO2 [EUR]	Zmluvy uzavreté [EUR]	% (3/2)	Čerpanie [EUR]	% (5/2)
1	2	3	4	5	6
2.1	206 715 082	164 537 498	79,60%	23 340 286	11,29%
Spolu	206 715 082	164 537 498	79,60%	23 340 286	11,29%

IP 2.1 Trvalo udržateľná integrácia mladých ľudí, najmä tých, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy, na trh práce vrátane mladých ľudí ohrozených sociálnym vylúčením a mladých ľudí z marginalizovaných komunit, vrátane vykonávania systému záruk pre mladých ľudí

Vyššie uvedené čerpanie je na úrovni 17,96 % plnenia čiastkového cieľa na rok 2018. V roku 2018 sa plánuje uzatvorenie zmlúv v objeme 50 mil. EUR a odhaduje sa celkové čerpanie vo výške 120,7 mil. EUR.

V súčasnosti prebieha implementácia 7 NP: *Praxou k zamestnaniu; Absolventská prax štartuje zamestnanie; Úspešne na trhu práce; Šanca pre mladých; Vzdelávanie mladých UoZ; Reštart pre mladých uchádzačov o zamestnanie; Vybrané aktívne opatrenia na trhu práce pre mladých UoZ.* Výška kontrahovaných prostriedkov je 163 909 804 EUR, čo predstavuje 79,29 % z celkovej alokácie PO 2.

V rámci vyhlásených výziev na DOP (*Podpora vstupu vybraných skupín mladých ľudí na trh práce; Nové alebo inovatívne programy na zlepšenie samozamestnania mladých ľudí; Aktivácia a podpora mladých NEET*) je aktuálne zazmluvnených len 6 projektov v celkovej výške kontrahovaných finančných prostriedkov 627 693 EUR, čo predstavuje 0,30 % z celkovej alokácie PO 2.

Výzvy na DOP zamerané na podporu vstupu vybraných mladých ľudí na trh práce a na zlepšenie samozamestnania mladých ľudí neboli úspešné, a to najmä z dôvodu nesprávneho nastavenia, ktoré obmedzovalo účasť v plánovaných opatreniach na UoZ s podmienkou minimálnej dĺžky evidencie na úradoch práce. Hodnotenie projektov predložených v rámci výzvy zameranej na podporu a aktivizáciu mladých NEET prebieha. Oproti prvým dvom výzvam bolo prijatých oveľa viac žiadostí, proces hodnotenia však naznačuje, že mnoho žiadateľov nedosiahlo minimálny požadovaný počet bodov.

Plánované opatrenia

Pokiaľ ide o nezamestnanosť mladých ľudí, verejné služby zamestnanosti majú **obmedzené kapacity na včasnú intervenciu a individuálne prispôbovanie služieb** podľa profilov uchádzačov o zamestnanie, ako aj **na podchytenie nezaevidovaných mladých ľudí**. V súlade s cieľmi záruk pre mladých ľudí je preto potrebné v týchto oblastiach konať. Prioritou bude špecializovaná podpora mladých ľudí, ktorá im pomôže nájsť správne príležitosti, pripraviť sa, nájsť a udržať si prácu prostredníctvom programov s holistickými službami pre mladých ľudí, ktorí sú mimo školy, sú nezamestnaní a čelia prekážkam pri hľadaní zamestnania, a to s cieľom účinnejšie zoskupiť služby, ktoré im budú ponúkané a zároveň vypracovať mechanizmus, ktorý by pomáhal udržať v nich záujem o pokračovanie v celoživotnom vzdelávaní. V snahe zachytiť čo najširšie spektrum neaktívnych mladých ľudí, ako aj nezamestnaných mladých ľudí s nízkou kvalifikáciou, bude RO na báze

pravidelných pracovných stretnutí spolupracovať so zástupcami občianskej spoločnosti a miestnej a regionálnej samosprávy. Cieľom bude identifikovať príklady dobrej praxe, uplatniteľné v širšom kontexte výziev, zameraných na túto cieľovú skupinu. Zároveň sa RO bude inšpirovať skúsenosťami niektorých členských štátov EÚ z uplatňovania tzv. „šablónových výziev“, t.j. výziev s preddefinovanými opatreniami, ktorých príprava je pre potenciálnych žiadateľov zrozumiteľná a jednoduchá, čo potvrdzujú aj skúsenosti z dosiaľ vyhlásených výziev v rámci PO2. Potenciálnymi žiadateľmi sú malé mimovládne organizácie a malé samosprávy, často tie s prítomnosťou MRK.

Z alokácie PO 2 zostáva pri súčasnej úrovni uzatvorených zmlúv k dispozícii 42 mil. EUR. Predpokladá sa, že ÚPSVR nevyčerpá sumu cca 58 mil. EUR. Dôvodom je skutočnosť, že pôvodné nastavenie niektorých národných projektov vychádzalo z oveľa vyšších počtov evidovaných mladých nezamestnaných osôb. Po zmene situácie na trhu práce sa nastavené hodnoty ukazovateľov v projektoch stali nereálnymi. Na plánované opatrenia je tak k dispozícii 100 mil. EUR za EÚ zdroje.

Tematická priorita / oblasť podpory	Alokácia v mil. EUR	Predpokladané kontrahovanie v mil. EUR		
		2018	2019	2020
úspešne implementované národné projekty zamerané na podporu pre mladých, ktorým je poskytnuté individuálne poradenstvo, mentoring, zapracovanie a možnosť zvýšenia pracovných a odborných zručností	63	63	0	0
podpora vytvárania pracovných miest pre dlhodobo nezamestnaných a nízko kvalifikovaných mladých ľudí – výzva na DOP	10	0	10	0
podpora vyhľadávania neevidovaných mladých NEET a ich aktivácia – výzva na DOP	10	3,6	6,4	0
špecifické projekty pre Východné Slovensko	17	0	17	0
podpora spolupráce úradov práce so zástupcami podnikateľského sektora pri identifikovaní možností na zvyšovanie úrovne zručností mladých ľudí potrebných pre získanie zamestnania v oblasti, ktorá nebola predmetom ich vzdelávania sa (napr. IKT sektor)		v rámci existujúcich opatrení		

Plnenie pravidla čerpania výdavkov n+3	2018	2019
Očakávané čerpanie finančných prostriedkov v PO2	76,25	114,75

Návrhy na zmenu a doplnenie OP IZ

S ohľadom na vyššie uvedené vyhodnotenie implementácie PO 2 nie sú potrebné zásadné zmeny jej nastavenia. RO navrhuje upraviť názov špecifického cieľa 2.1.1 tak, aby bol v súlade s dokumentom Záruky pre mladých (vypustí sa špecifikácia „uchádzači o zamestnanie“) a tiež sa zmierni podmienka dĺžky evidencie UoZ na úrade práce. RO tiež navrhne zníženie hodnoty merateľných ukazovateľov pre dlhodobo nezamestnaných účastníkov a doplnenie nových merateľných ukazovateľov pre neaktívnych účastníkov (neevidovaní mladí NEET).

PRIORITNÁ OS 3 - Zamestnanosť

Stav čerpania finančných prostriedkov z EÚ zdrojov v PO 3 k 28.2.2018

Investičná priorita (IP)	Celková alokácia PO3 [EUR]	Zmluvy uzavreté [EUR]	% (3/2)	Čerpanie [EUR]	% (5/2)
1	2	3	4	5	6
3.1	710 924 737	483 864 617	68,06%	185 239 925	26,06%
3.2	50 000 000	57 500 000	115,00%	9 179 905	18,36%
3.3	35 000 000	20 540 548	58,69%	1 971 293	5,63%
Spolu	795 924 737	561 905 166	70,60%	196 391 123	24,67%

IP 3.1 Prístup uchádzačov o zamestnanie a neaktívnych osôb k zamestnaniu vrátane dlhodobo nezamestnaných a osôb, ktoré sú vzdialené od trhu práce, ako aj miestne iniciatívy v oblasti zamestnávania a podpora mobility pracovnej sily

IP 3.2 Rovnosť medzi mužmi a ženami vo všetkých oblastiach vrátane oblasti prístupu k zamestnaniu, kariérneho postupu, zosúladaenia pracovného a súkromného života a presadzovania rovnakej odmeny za rovnakú prácu

IP 3.3 Modernizácia inštitúcií trhu práce, akými sú verejné a súkromné služby zamestnanosti, zlepšovanie prispôsobenia potrebám trhu práce vrátane opatrení zameraných na lepšie nadnárodnej pracovnej mobility, ako aj programov mobility a lepšej spolupráce medzi inštitúciami a príslušnými interesovanými stranami

V súčasnosti prebieha implementácia 20 NP (3 NP zamerané na podporu zamestnávania UoZ prostredníctvom vybraných AOTP; 2 NP zamerané na podporu zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím; 2 NP zabezpečujú poskytovanie príspevku na starostlivosť o dieťa; Šanca na zamestnanie; Cesta z kruhu nezamestnanosti; Chceme byť aktívni na trhu práce 50+; Zapojenie nezamestnaných do obnovy kultúrneho dedičstva; Centrum sociálneho dialógu; Spoločne hľadáme prácu; Umiestňovanie DN občanov na trhu práce s využitím neštátnych služieb zamestnanosti; Cesta na trh práce; REŠTART – príležitosť pre DN vrátiť sa na trh práce; Podpora individualizovaného poradenstva pre DN; Prognózy vývoja na trhu práce v SR II; Vzdelávanie UoZ; Finančné nástroje v PO3). Výška kontrahovaných prostriedkov je 561 905 166 EUR, čo predstavuje 70,60 % z celkovej alokácie PO 3.

V rámci vyhlásených výziev na DOP (podpora zosúladaenia rodinného a pracovného života) aktuálne nie je zazmluvnený žiaden projekt. V decembri 2017 bola zverejnená výzva zameraná na rozvoj sektorových zručností a v štádiu prípravy sú výzvy zamerané na podporu tvorby pracovných miest pre DN, podporu rozvoja regionálnej a miestnej zamestnanosti prostredníctvom subjektov sociálnej ekonomiky, podporu splnenia kvalifikačných predpokladov opatrovateľov/opatrovateľiek detí poskytujúcich starostlivosť o deti v oblasti sociálnych služieb a podporu starostlivosti o dieťa v systéme sociálnych služieb

Plánované opatrenia

Z alokácie PO 3 zostáva pri súčasnej úrovni uzatvorených zmlúv k dispozícii 234 mil. EUR. Aktivity na podporu zamestnanosti v rámci programov AOTP, budú založené na vyhodnotení doteraz prebiehajúcich projektov, zohľadnia závery správy IFP a hodnoty za peniaze. Schválený APDN deklaruje, že aktivity v ňom budú financované najmä z prostriedkov ESF. Na zabezpečenie tohto plánu a jeho inovatívnych aktivít poskytujúcich najmä individuálne služby pre DN, bude použitých z ESF cca 105 mil. EUR. Tým sa nadviaže na široké spektrum už zabezpečovaných alebo plánovaných opatrení s cieľom riešiť nezamestnanosť, sociálne vylúčenie a znevýhodnené komunity v SR, čo celkovo predstavuje cca 2/3 z 2,2 miliardy EUR alokácie ESF na OP ĽZ. Po zhodnotení účinnosti dosiaľ implementovaných opatrení sa RO zameria na

Tematická priorita / oblasť podpory	Alokácia v mil. EUR	Predpokladané kontrahovanie v mil. EUR		
		2018	2019	2020
komplexná podpora rozvoja sociálnej ekonomiky prostredníctvom informačných a poradenských aktivít národného projektu, formou dopytovej výzvy na podporu zamestnávania DN a formou finančných nástrojov	37,5	7,5	25	5
podpora projektov v oblasti aktívnej politiky trhu práce, podpora účasti znevýhodnených občanov na trhu práce, vrátane cieľenej odbornej prípravy ,podpora skvalitnenia činnosti úradov práce a jednotných kontaktných miest pre DN a pre mladých	72,5	122,5	0	0
podporu tvorby pracovných miest pre DN prostredníctvom výzvy na DOP	5	1,5	3,5	0
predvídanie dopadov Priemyslu 4.0 (Inteligentný priemysel pre Slovensko), sektorových inovácií a digitálnej transformácie na kľúčové zručnosti zamestnancov a UoZ, prípadne ich rekvalifikácia, s cieľom zabezpečiť kvalifikovanú pracovnú silu pre efektívne využívanie digitálnych technológií na úrovni uplatňovanej na trhu práce	30	21,5	6,5	2
podpora adaptability/prispôsobenia zamestnancov na zmenené podmienky na trhu práce/pracovných miestach	70	0	12	8
podporu zosúladenia rodinného a pracovného života a podporu vytvárania kapacít pre starostlivosť o maloleté deti (aj do 3 rokov)	19	3	16	0

Plnenie pravidla čerpania výdavkov n+3	2018	2019
Očakávané čerpanie finančných prostriedkov v PO3	300,25	414,9

Návrhy na zmenu a doplnenie OP ĽZ

Opatrenia v oblasti podpory **adaptability** si budú vyžadovať drobné úpravy OP ĽZ zamerané na vytváranie podmienok na správne zacielenie projektov na predvídanie zmien, zlepšenie prispôsobivosti zmeneným podmienkam, prispôsobenie pracovníkov týmto zmenám a podporu udržania pracovných miest, ako aj vytvárania pracovných miest najmä v oblastiach, ktoré ponúkajú nové zdroje rastu. Uvedené zmeny budú mať mimoriadny význam v súvislosti so zmenami v regiónoch (napr. Horná Nitra), ktoré budú v blízkej budúcnosti čeliť reštrukturalizácii v dôsledku zmenených podmienok trhu práce. V popise PO 3 sa adaptabilita uvádza ako jeden z účinných nástrojov na podporu zamestnanosti. Aby sa problematika adaptability stala viditeľnejšou v OP ĽZ, navrhujeme zmeniť a doplniť názov konkrétneho cieľa 3.1.2 s cieľom zahrnúť fyzické osoby (zamestnancov) medzi príjemcov a uviesť samostatne príklady opatrení v oblasti adaptability ako príklady aktivít. Výsledky špecifického cieľa 3.1.2. sú tiež naformulované v tejto línii: *udržanie pracovných miest, tvorba nových pracovných miest, resp. udržanie pracovných miest pre osoby, ktorým hrozí prepúšťanie z pracovného pomeru; zvýšené zručnosti pre adaptabilitu pracovníkov a prispôsobenie pracovníkov, podnikov a podnikateľov zmenám; zlepšenie adaptability zamestnancov a podnikov* lepšou identifikáciou sektorovej potreby zručností na trhu práce a dopytu po kvalifikovanej pracovnej sile. V súlade s očakávanými výsledkami sú nastavené aj príklady aktivít v PO 3: *podpora zavádzania systémových zmien a inovatívnych riešení na zabezpečenie potrebnej mobility pre získanie zamestnania, adaptability zamestnancov a podnikov; aktivity zamerané na predvídanie zmien, adaptabilitu na zmenené podmienky, prispôsobenie pracovníkov, podnikov a podnikateľov týmto zmenám; programy súvisiace so zvyšovaním zručností zamestnancov pre žiadané alebo avizované prispôsobenie na zmenené podmienky*. V súvislosti s podporou **sociálnej ekonomiky a sociálnych podnikov** bude potrebné doplniť typy prijímateľov v rámci špecifických cieľov 3.1.1 a 3.1.2 tak, aby zahŕňali aj nasledovných prijímateľov: združenia právnických osôb, neinvestičné fondy, účelové zariadenia cirkví, neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby, obchodné spoločnosti, družstvá a iní zamestnávateľia. Tým sa zabezpečí súlad s prijatou legislatívou. Rovnako bude potrebné doplniť a upraviť príklady aktivít, napr. o podporu subjektov sociálnej ekonomiky s cieľom posilniť štrukturálne stabilnú zamestnanosť. Medzi merateľné ukazovatele v PO 3 bude potrebné zahrnúť aj spoločný výstupový ukazovateľ pre subjekty Počet podporených mikropodnikov, malých a stredných podnikov (vrátane družstevných podnikov a podnikov sociálnej ekonomiky).

PRIORITNÁ OS 4 - Sociálna inklúzia

Stav čerpania finančných prostriedkov z EÚ zdrojov v PO 4 k 28.2.2018

Investičná priorita (IP)	Celková alokácia PO4 [EUR]	Zmluvy uzavreté [EUR]	% (3/2)	Čerpanie [EUR]	% (5/2)
1	2	3	4	5	6
4.1	152 214 301	75 371 592	49,52%	16 369 925	10,75%
4.2	142 484 990	67 145 104	47,12%	30 584 627	21,47%
Spolu	294 699 291	142 516 696	48,36%	46 954 552	15,93%

IP 4.1 Aktívne začlenenie, a to aj s cieľom podporovať rovnaké príležitosti a aktívnu účasť a zlepšenie zamestnateľnosti **IP 4.2** Zlepšenie prístupu k cenovo prístupným, trvalo udržateľným a kvalitným službám vrátane zdravotnej starostlivosti a sociálnych služieb všeobecného záujmu

V súčasnosti prebieha implementácia 7 NP: *Podpora vybraných sociálnych služieb krízovej intervencie na komunitnej úrovni; Podpora opatrovateľskej služby; Terénna sociálna práca v obciach I; Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti; Podpora rozvoja sociálnej práce v rodinnom prostredí klientov v oblasti sociálnych vecí a rodiny (Efektivita II.); Tvorba nových a inovovaných štandardných klinických postupov a ich zavedenie do medicínskej praxe; Podpora ochrany detí pred násilím.* Výška kontrahovaných prostriedkov je 134 949 380 EUR, čo predstavuje 45,79 % z celkovej alokácie PO 4.

V rámci vyhlásených výziev na DOP (*Podpora výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v otvorenom prostredí a zefektívnenie resocializácie drogových a iných závislostí; Podpora výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v náhradnom rodinnom prostredí; Podpora výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v prirodzenom rodinnom prostredí; Vzdelávanie zástupcov reprezentatívnych organizácií osôb so zdravotným postihnutím v oblasti uplatňovania práv osôb so zdravotným postihnutím; Zefektívnenie súčasných a zavedenie nových nástrojov za účelom zvýšenia aktivity ľudí ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením; Vývoj nových zariadení podporujúcich sociálnu integráciu osôb so zdravotným postihnutím*) je aktuálne zazmluvnených 29 projektov v celkovej výške kontrahovaných finančných prostriedkov 7 567 316 EUR, čo predstavuje 2,57 % z celkovej alokácie PO 4. RO priebežne analyzuje príčiny nízkeho záujmu potenciálnych žiadateľov o účasť vo výzvach na DOP, k čomu organizuje pravidelné stretnutia zástupcov všetkých subjektov, zainteresovaných do prípravy a implementácie výziev. Bude tiež prizývať zástupcov občianskeho sektora k identifikovaniu tém a nastavenia výziev v budúcnosti, a to s cieľom získať uistenie, že výzvy korešpondujú s očakávaniami potenciálnych žiadateľov a sú v súlade s požiadavkami praxe.

Plánované opatrenia

Inštitucionálna starostlivosť bola v minulosti považovaná za najvhodnejší spôsob starostlivosti o deti a dospelých s rôznymi potrebami. Slovenské aj medzinárodné skúsenosti však ukazujú, že inštitucionálna starostlivosť neumožňuje takú kvalitu života ako kvalitné služby v komunite. Navyše, inštitucionálna starostlivosť často znamená celoživotné sociálne vylúčenie a segregáciu. Okrem samotnej realizácie prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť, je potrebné posilniť aj systematické hodnotenie pokroku a efektívnosti tohto prechodu.

Pre nastavenie kvalitnej, efektívnej a účinnej podpory opatrovateľskej služby (ďalej len „POS“) v budúcnosti je dôležité hľadať odpovede na to, aké ciele a priority má riešiť a akou formou sa má implementovať. Z diskusií so zástupcami verejných a neverejných poskytovateľov opatrovateľskej služby vyplynulo, že pri nastavení opatrení na POS by sa mali preferovať výzvy na dopytovo orientované projekty s využitím jednotkových nákladov. Cieľom nového nastavenia bude podporiť sociálne začlenenie zraniteľných osôb v ich prirodzenom domácom prostredí prostredníctvom dostupnej terénnej opatrovateľskej sociálnej služby.

Okrem uvedených dvoch tematických oblastí sa v súlade s cieľmi OP LZ podporia opatrenia v oblasti sociálnej inklúzie, už identifikované v pláne opatrení, pripravovanom v gescii odborného garanta, ktorým je Sekcia sociálnej a rodinnej politiky MPSVR SR.

Z alokácie PO 4 zostáva pri súčasnej úrovni uzatvorených zmlúv k dispozícii 152 mil. EUR. Po zhodnotení účinnosti dosiaľ implementovaných opatrení sa RO zameria na

Tematická priorita / oblasť podpory	Alokácia v mil. EUR	Predpokladané kontrahovanie v mil. EUR		
		2018	2019	2020
podporu procesov deinštitucionalizácie prostredníctvom transformačných tímov a podpora deinštitucionalizácie v zariadeniach	50	5,5	30	14,5
podporu poskytovania opatrovateľskej služby formou výzvy na DOP a podpora rozvoja opatrovateľskej služby aj v malých obciach formou NP	40,2	23,9	16,3	0
podporu prevencie a eliminácie diskriminácie formou výzvy na DOP zameraných na poradenstvo a osvetu a formou NP v oblasti rodovej diskriminácie	15	6	5	4
podporu integrácie zdravotne postihnutých občanov, vrátane podpory univerzálneho navrhovania, formou výzvy na DOP a formou NP	10	1	3	6
podporu projektov zabezpečujúcich ochranu a prevenciu diskriminácie detí, ich sociálnu inklúziu a posilnenie rovnosti príležitostí pre deti s neštandardným vývinom, vrátane podpory integrácie detí cudzincov	7,2	6,5	0	0,7
podporu DOP v oblasti zvýšenia aktivity ľudí ohrozených chudobou a sociálnych vylúčením	15	3	4	8
podporu integrácie osôb po výkone trestu do spoločnosti	10	10	0	0
rozvoj kvality sociálnych služieb	2,6	2,6	0	0
podporu tvorby nových a inovovaných postupov pre výkon prevencie a ich zavedenie do medicínskej praxe	2	2	0	0

Plnenie pravidla čerpania výdavkov n+3	2018	2019
Očakávané čerpanie finančných prostriedkov v PO4	77,6	120,8

Návrhy na zmenu a doplnenie OP EZ

S ohľadom na vyššie uvedené vyhodnotenie implementácie PO 4 nie sú potrebné zásadné zmeny jej nastavenia. Bude potrebné doplniť nový ukazovateľ *Počet účastníkov, ktorí úspešne absolvovali vzdelávanie zamerané na nediskrimináciu* a stanoviť jeho cieľovú hodnotu. Taktiež rozšíriť zoznam oprávnených prijímateľov o nové dva typy prijímateľov – CEDA a vysoké školy. Dôvodom tejto zmeny je ratifikácia čl. 2 Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, ktorým sa Slovenská republika v roku 2010 zaviazala k jeho legislatívnej a praktickej implementácii v podmienkach SR.

PRIORITNÁ OS 5 – Integrácia marginalizovaných rómskych komunít

Stav čerpania finančných prostriedkov z EÚ zdrojov v PO 5 k 28.2.2018

Investičná priorita (IP)	Celková alokácia PO5 [EUR]	Zmluvy uzavreté [EUR]	% (3/2)	Čerpanie [EUR]	% (5/2)
1	2	3	4	5	6
5.1	139 000 000	69 485 161	49,99%	931 050	0,67%
Spolu	139 000 000	69 485 161	49,99%	931 050	0,67%

IP 5.1 Sociálno-ekonomická integrácia marginalizovaných komunít, akou sú Rómovia

V súčasnosti prebieha implementácia 5 NP: *Terénna sociálna práca a terénna práca v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít I.; Komunitné centrá v mestách a obciach s prítomnosťou MRK – I. fáza; Podpora vysporiadania pozemkov v marginalizovaných rómskych komunitách; Monitorovanie a hodnotenie inkluzívnych politík a ich dopad na marginalizované rómske komunity; Zlepšenie situácie marginalizovaných rómskych komunít v oblasti sociálnych determinantov zdravia prostredníctvom realizácie a rozvoja zdravotnej mediácie a osvetu v marginalizovaných rómskych komunitách.* Výška kontrahovaných prostriedkov je 52 678 553 EUR, čo predstavuje 37,90 % z celkovej alokácie PO 5.

V rámci vyhlásených výziev na DOP (*Podpora komplexného poskytovania miestnej občianskej poriadkovej služby v obciach s prítomnosťou MRK; Poskytovanie mentorskej a tútorskej podpory pre žiakov z MRK s dôrazom na úspešné ukončenie ZŠ a plynulý prechod na SŠ*) je aktuálne zazmluvnených 144 projektov v celkovej výške kontrahovaných finančných prostriedkov 16 720 923 EUR, čo predstavuje 12,03 % z celkovej alokácie PO 5.

V decembri 2017 bolo vyhlásené vyzvanie na predloženie NP *Podpora predprimárneho vzdelávania detí z MRK I.* s alokáciou 19 718 749 EUR a termínom uzavretia 31.05.2018. Vo výzve zameranej na mentoring a tútoring sa očakáva podpora DOP v objeme 5 mil. EUR.

V rámci implementácie NP Komunitné centrá bol identifikovaný problém s nedostatočným počtom zapojených obcí z dôvodov, že obce v súčasnosti nedisponujú vhodnou budovou komunitného centra, ale aj z dôvodu, že pre zapojenie sa obcí do NP je potrebné splniť schválené kritériá zapojenia sa KC do NP ako aj vo vyzvaní na NP nastavené kvalifikačné požiadavky na komunitných pracovníkov.

Plánované opatrenia

Stratégia implementácie PO 5 bola pôvodne v OP LZ nastavená v záujme zabezpečenia jednotne koordinovaného postupu prostredníctvom realizácie národných projektov. Na základe skúseností s implementáciou PO5 vo vzťahu so strategickými dokumentmi v oblasti integrácie Rómov je možné konštatovať, že stratégia implementácie PO 5 sa nemení a je stále aj v súlade s aktualizovanými akčnými plánmi pre integráciu Rómov na roky 2016 – 2018, ktoré vychádzajú zo *Stratégie SR pre integráciu Rómov do roku 2020*. Implementácia programov komplexného „balíka Take away“ bola nastavená ako stále najefektívnejšia prostredníctvom NP, ktoré garantujú, že dôvody zlyhania (*vysoká administratívna náročnosť programov financovaných z prostriedkov EÚ v kombinácii s absenciou miestnych kapacít obcí, vysoká súťaž v získavaní finančných prostriedkov alebo neschopnosť obcí programy*

spolufinancovať), identifikované na úrovni OP, budú eliminované v čo možno najväčšej miere.

V štádiu posudzovania je alternatíva, že po ukončení prvej fázy NP (väčšina končí v roku 2019) budú v druhej fáze pokračovať NP (okrem NP monitorovanie a hodnotenie inkluzívnych politík a NP Zdravé komunity), zamerané na vytvorenie potrebnej metodiky a koordináciu a doplnia ich výzvy na DOP pre určených 150 obcí. Ešte pred skončením realizácie prvej fázy predmetných NP sa na základe ich hodnotení vykoná analýza vyššie uvedenej alternatívy, ktorej predmetom bude aj vyhodnotenie rizík, ktoré môžu byť s takýmto nastavením spojené (*napr. náročnejšie nastavenie a skordinovanie vyhlásenia vyzvaní na NP a výziev na DOP, limitovaný dopyt obcí z dôvodu potreby min. 5 % spolufinancovanie, vyššie administratívna náročnosť pre obce pri predkladaní žiadostí o NFP, správne časové nastavenie implementácie NP a DOP*).

Na rokovaní Komisie pri MV pre PO 5 a 6 dňa 24.04.2018 bola schválená úprava kritérií zapojenia sa KC do NP. Na základe podkladov od prijímateľa NP a poznania reality vykonávania komunitnej práce v teréne je potrebné znížiť kritérium zastúpenia MRK v obciach, aby sa tak mohlo do NP zapojiť viac KC v prípade obcí s menej výrazným zastúpením MRK. Na základe schválenej verzie sa tak rozšíril počet obcí, v ktorých sa môžu do NP KC zapojiť namiesto doterajšieho obmedzenia na 1 KC aktuálne 2 KC.

SO zvažuje pripraviť na základe vyhodnotenia výzvy na, poskytovanie miestnej občianskej poriadkovej služby (MOPS) a možnosti jej vplyvu na oblasť zamestnanosti a zamestnateľnosti príslušníkov MRK, vyhlásenie ďalšej výzvy na MOPS. SO v rámci vyhlásených výziev vytvára priestor pre organizácie neziskového sektora a iné subjekty, aby mohli predložiť návrhy na zlepšenie vzdelanostnej úrovne žiakov z MRK podľa špecifických podmienok lokality/regiónu. Preto SO pripravuje výzvy na poskytovanie štipendií pre žiakov stredných škôl pochádzajúcich z MRK.

S cieľom zabezpečiť synergie k výzve na DOP v rámci PO 6 v oblasti zlepšenia podmienok bývania sa v rámci PO 5 koncom roka 2018 zverejní výzva na DOP, zameraná na vytvorenie pozícií asistentov bývania. Podobne ako výzva v oblasti podpory miestnej občianskej poriadkovej služby, aj takáto výzva predstavuje potenciál na podporu zamestnanosti v MRK.

SO sa zaoberá aj podnetom z externého prostredia ohľadom prípravy výzvy na DOP, ktorej cieľom bude podpora pozície domovníka („preventistu“) a výzvy na podporu ďalšieho vzdelávania absolventov škôl (príslušníkov MRK). Po skončení formálneho vzdelávania na školách absolventi často nemajú záujem evidovať sa ako UoZ. Nemajú tak možnosť využiť ponuky úradov práce a pripravovať sa na budúce zamestnanie. S ohľadom na špecifiká tejto cieľovej skupiny je potrebné zabezpečiť podporu, ktorá im umožní nadobudnúť také základné zručnosti, ktoré by pomohli odstraňovať bariéry a obavy z aktívneho začlenenia sa na pracovný trh.

Po zhodnotení účinnosti dosiaľ implementovaných opatrení sa SO zameria na

- prípravu pokračovania úspešných NP (závisí od evalvácie prvej fázy realizácie NP);
- prípravu výziev na DOP pre určených 150 obcí, ktoré budú komplementárne k NP (závisí od evalvácie prvej fázy realizácie NP);
- prípravu výziev na DOP pre neziskový sektor a iné oprávnené subjekty v oblasti zvyšovania vzdelanostnej úrovne žiakov z MRK a

- prípravu výziev na DOP na podporu asistenčných služieb v obciach s prítomnosťou MRK vrátane oblasti bývania.

Plán kontrahovania **zostávajúcej** alokácie podľa oblasti podpory v rámci prioritnej osi 5

Tematická priorita / oblasť podpory	Alokácia v mil. EUR	Predpokladané kontrahovanie v mil. EUR		
		2018	2019	2020
Terénna sociálna práca a terénna práca v obciach s prítomnosťou MRK	10	-	-	10
Komunitné centrá v mestách a obciach s prítomnosťou MRK	7	-	-	7
Podpora vysporiadania pozemkov v MRK	1	-	-	0,1
Monitorovanie a hodnotenie inkluzívnych politík a ich dopad na MRK	-	-	-	-
Zdravé komunity 2A	7	-	-	7
Podpora predprimárneho vzdelávania detí z MRK	24	16	-	8
Miestna občianska poriadková služba	2	2	-	-
Mentoring a tútoring	5,00	2	3,00	
Štipendiá	3,00	-	2	1
Podpora bývania - asistencia	2,50	-	2,00	0,50

•

Plnenie pravidla čerpania výdavkov n+3	2018	2019
Očakávané čerpanie finančných prostriedkov v PO5 ⁴	18	6

Návrhy na zmenu a doplnenie OP EZ

Súčasnú nastavenie PO 5 je adekvátne vo väzbe na stanovené aktivity. SO predpokladá naplnenie čiastkového cieľa na rok 2018 v prípade dvoch ukazovateľov výkonnostného rámca. Naplnenie finančného ukazovateľa je však reálne len v prípade zníženia hodnoty merateľného ukazovateľa. Preto SO navrhne jeho zníženie v rámci revízie OP EZ.

⁴ SO v spolupráci s RO sa bude snažiť čo najviac priblížiť k cieľovým sumám, ktoré sú naplánované vo výkonnostnom rámci v r. 2018

PRIORITNÁ OS 6 – Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou MRK

Stav čerpania finančných prostriedkov z EÚ zdrojov v PO 6 k 28.2.2018

Investičná priorita (IP)	Celková alokácia PO6 [EUR]	Zmluvy uzavreté [EUR]	% (3/2)	Čerpanie [EUR]	% (5/2)
1	2	3	4	5	6
6.1	228 165 118	47 681 392	20,90%	4 468 658	1,96%
6.2	15 521 437	1 535 516	0,67%	0	0,00%
Spolu	243 686 554	49 216 908	20,20%	4 468 658	1,83%

IP 6.1 Poskytovanie podpory fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie zanedbaných komunít v mestských a vo vidieckych oblastiach

IP 6.2 Poskytovanie podpory sociálnych podnikov

V rámci vyhlásených výziev na DOP (výzva zameraná na výstavbu a rekonštrukciu;; podporu prístupu k pitnej vode v prostredí separovaných a segregovaných marginalizovaných rómskych komunít; vybudovanie, resp. dobudovanie systému triedeného zberu a odvozu komunálneho odpadu a realizáciu sanačných prác nelegálnych skládok, vrátane eliminácie nepriaznivých vplyvov nelegálnej skládok; výstavbu nových KC v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít, modernizáciu a rekonštrukciu KC v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít, prestavbu objektov za účelom zriadenia a fungovania KC) je aktuálne zazmluvnených 162 projektov v celkovej výške kontrahovaných finančných prostriedkov 37 681 392 EUR, čo predstavuje 15,46 % z celkovej alokácie PO 6.

V rámci PO 6 je implementovaný projekt *Finančné nástroje* v celkovej výške kontrahovaných finančných prostriedkov 11 535 516 EUR, čo predstavuje 4,73 % z celkovej alokácie PO 6.

Z vyššie uvedených vyhlásených výziev je možné v zmysle počtu predložených žiadostí o NFP a následne schválených projektov a kontrahovaných prostriedkov za úspešné výzvy označiť:

- otvorená výzva zameraná na výstavbu a rekonštrukciu komunitných centier pre vybraných 125 obcí :
- (za EÚ zdroje alokácia 15 mil. EUR, 81 predložených žiadostí o NFP (z toho 62 originálnych žiadateľov/obcí) v hodnote 19,4 mil. EUR, doteraz zazmluvnená výška 8 mil. EUR, hodnota 3,5 mil. EUR aktuálne vo fáze zazmluvňovania)
- otvorená výzva zameraná na výstavbu a rekonštrukciu komunitných centier pre ostatných 1043 obcí z Atlasu rómskych komunít 2013 a tiež žiadateľov z neziskového sektora (za EÚ zdroje alokácia 15,8 mil. EUR, v rámci 1. kola predložených 54 žiadostí o NFP v hodnote 10,6 mil. EUR aktuálne vo fáze zazmluvňovania je 35 schválených projektov v hodnote 6,7 mil. Eur z 1.kola výzvy)
- aktuálne otvorená výzva na zber a odvoz odpadu a sanáciu nelegálnych skládok (alokácia 13,16 mil. EUR, v dvoch hodnotiacich kolách počet 148 žiadostí o NFP v hodnote 19,4 mil. EUR, doteraz zazmluvnené prostriedky v hodnote 4,37 mil. EUR, ďalšie vo výške 12,5 mil. EUR aktuálne v schvaľovacom procese)

Naopak je možné konštatovať, že vo výzvach na rekonštrukciu a výstavbu materských škôl a vo výzve na podporu prístupu k pitnej vode, dopyt do veľkej miery zaostal za očakávaniami SO.

SO na základe skúseností a dopytu, ktorý bol zisťovaný dotazníkovým prieskumom na obciach pristúpil k vyhláseniu tejto výzvy ako prvej v rámci možných aktivít PO6. Nižšie uvedený prehľad zobrazuje vývoj schvaľovania žiadostí o NFP po jednotlivých hodnotiacich kolách.

Prehľad vývoja výzvy na materské školy po jednotlivých hodnotiacich kolách

Hodnotiace kolo	Prijaté	<i>Prijaté jedinečné*</i>	Schválené
1.	33	33	11
2.	33	18	23
3.	30	24	15
4.	37	16	29
5. záverečné kolo	13	7	7
Spolu	146	98	85

**žiadosti o NFP, ktoré neboli opätovne predložené*

Z uvedeného prehľadu je vidieť klesajúci trend prijatých jedinečných žiadostí o NFP, na základe ktorého pristúpil SO k uzavretiu výzvy.

Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity vykonal prieskum a analýzu dôvodov nízkeho záujmu o predmetné výzvy. Na základe odpovedí 282 obcí (26 % z počtu 1071 oslovených) za hlavné dôvody nezájmu je možné považovať:

- obec nespĺňa nastavené podmienky výzvy (obec nevlastní MŠ, iba ju prenajíma, nevysporiadané pozemky, pokuta inšpektorátu práce, nedostatočné zastúpenie detí z MRK),
- obec je zapojená do iných výziev/projektov,
- obec nevidí potrebu výstavby/rekonštrukcie MŠ,
- obec nemá zdroje na spolufinancovanie,
- nízko nastavené benchmarky.

Obce navrhujú v ďalšej výzve úpravu benchmarkov, zjednodušenie podmienok výzvy ako aj silnejšiu podporu žiadateľov pri príprave žiadosti o NFP. SO pripravuje novú výzvu zohľadňujúc závery z prieskumu s cieľom zvýšenia dopytu a atraktivity takéhoto typu výziev.

Ďalšou, doteraz z pohľadu počtu predložených žiadostí o NFP a zmluvnenej výšky finančných prostriedkov nie celkom úspešnou výzvou je výzva na podporu prístupu k pitnej vode. SO pristúpil k úprave výzvy ako aj zjednodušenia nastavenia podmienok a zároveň komunikoval výzvu rôznymi komunikačnými kanálmi, na základe čoho očakával vyšší záujem, čo sa nepotvrdilo. Hlbšia analýza nízkeho záujmu bude uskutočnená po vyhodnotení projektov z najbližších kôl. Z doterajšej komunikácie so žiadateľmi sa ukazujú ako vážnou prekážkou k zapojeniu sa do výzvy nevysporiadané pozemky obcí, náročnosť podmienok, ktoré je potrebné splniť v rámci povoľovacích procesov s kompetentnými úradmi potrebných k sprístupneniu pitnej vody z podzemných alebo povrchových zdrojov. Rovnako ako pri výzve na rekonštrukciu a výstavbu materských škôl bude aj pri tejto výzve vykonaná hĺbková analýza formou dotazníka v obciach.

Plánované opatrenia

Stratégia implementácie PO 6 sa nemení a je v súlade s aktualizovanými akčnými plánmi pre integráciu Rómov na roky 2016 – 2018, ktoré vychádzajú zo *Stratégie SR pre integráciu Rómov do roku 2020*.

Po zhodnotení účinnosti dosiaľ implementovaných opatrení sa SO zameria na

- pokračovanie úspešných otvorených výziev zameraných na rekonštrukciu a výstavbu komunitných centier a zber, odvoz komunálneho odpadu a sanáciu nelegálnych skládok;
- vyhlásenie výzvy na DOP zamerané na zlepšené formy bývania pre obce s prítomnosťou MRK s prvkami prestupného bývania;
- vyhlásenie výzvy na DOP zamerané na dobudovanie pozemných komunikácií v MRK; vyhlásenie výzvy na podporu sociálnych podnikov;
- opätovné vyhlásenie výzvy na DOP zamerané na výstavbu a rekonštrukciu materských škôl vo verzii reflektujúcej závery z už uzatvorených výziev na MŠ;

Plán kontrahovania **zostávajúcej** alokácie podľa oblasti podpory v rámci prioritnej osi 6

Tematická priorita / oblasť podpory	Alokácia v mil. EUR	Predpokladané kontrahovanie v mil. EUR		
		2018	2019	2020
Nakladanie s komunálnym odpadom	14	9	5	0
Dodávky vody na ľudskú potrebu	16	2	6	8
Infraštruktúra vzdelávania a starostlivosti o deti v predškolskom veku	33	11	16	7
Infraštruktúra v oblasti bývania	61	0	45	16
Podpora sociálnych podnikov	13	0	13	0
Miestne prístupové cesty	11	0	11	0
Iné sociálne infraštruktúry, ktoré prispievajú k regionálnemu a miestnemu rozvoju	23	10	13	0
Čistenie odpadových vôd	17	0	8	9

Plnenie pravidla čerpania výdavkov n+3	2018	2019
Očakávané čerpanie finančných prostriedkov v PO 6 ⁵	29	66

(tabuľka je v mil. € v EÚ zdrojoch)

V zmysle indikatívneho rozdelenia alokácie PO 6 podľa jednotlivých intervencií v OP IZ (viď časť 2.7.6, tab. 7, OP IZ na programové obdobie 2014 - 2020) bude SO priebežne sledovať ich čerpanie v jednotlivých výzvach a zároveň zvažovať prevod nedostatočne čerpaných alokácií do výziev s vyšším potenciálom čerpania (za podmienky, že budú priebežne plnené záväzné ukazovatele OP).

⁵ SO v spolupráci s RO sa bude snažiť čo najviac priblížiť k cieľovým sumám, ktoré sú naplánované vo výkonnostnom rámci v r. 2018

V záujme zvýšenia atraktivity výziev a vyzvaní bude stálym záujmom SO čo najviac zjednodušiť podmienky poskytnutia príspevku vo vyhlásených výzvach/vyzvaniach a taktiež zjednodušiť proces samotného predkladania ŽoNFP (elektronizácia).

Návrhy na zmenu a doplnenie OP LZ

SO očakáva úplné naplnenie čiastkového cieľa na rok 2018 v prípade ukazovateľa výkonnostného rámca Počet obyvateľov využívajúcich zlepšené formy bývania. Hodnotu ukazovateľa „Zvýšený počet obyvateľov so zlepšenou dodávkou pitnej vody/Zvýšený počet obyvateľov so zlepšenou dodávkou vody“ bude potrebné upraviť v rámci revízie OP LZ, nakoľko jeho pôvodná hodnota nebola stanovená správne. Po úprave sa očakáva naplnenie tohto ukazovateľa na úrovni najmenej 85 %. Zohľadňujúc investičný charakter aktivít PO6 a pretrvávajúce problémy vychádzajúce z aktuálnej situácie na stavebnom trhu (nedostatok stavebných kapacít, vyššia úroveň cien v stavebníctve) a s tým súvisiace zdĺhavé a neúspešné verejné obstarávania (z 96 skontrolovaných podlimitných zákaziek bolo 30 negatívnych výsledkov), ako aj ďalšie dôvody nedostatočného pokroku napĺňania finančného ukazovateľa znamenajú vysoké riziko jeho nenaplnenia. Naplnenie finančného ukazovateľa na úrovni aspoň 75 % je reálne len v prípade úpravy zníženia finančného ukazovateľa. SO preto navrhne jeho zníženie v rámci revízie OP LZ.

V rámci PO 5 a PO 6 bude predmetom revízie OP LZ

- úprava a doplnenie programových ukazovateľov (*; zmena definícií z dôvodu zosúladenia s legislatívou; úprava merných jednotiek, základného roka a cieľových hodnôt, doplnenie programovo špecifických ukazovateľov výsledku na sledovanie plnenia cieľov OP LZ v širšom kontexte*);
- zadefinovanie cieľovej skupiny pre vybrané intervencie v PO 5 a pre všetky intervencie v PO 6 (rozšírenie cieľovej skupiny na všetky obce Atlasu RK 2013 mimo Bratislavského kraja);
- doplnenie typu aktivít (*napr. v PO 5 rozšírenie aktivít o asistenčné služby a v PO 6 o rekonštrukciu iných objektov, vznik MŠ a pod.*)
- rozšírenie možností využitia sociálneho aspektu vo verejnom obstarávaní (*umožniť zamestnávanie nezamestnaných/neaktívnych osôb z MRK s dôrazom na dlhodobu nezamestnané osoby; umožniť využitie sociálneho aspektu nielen pre manuálnu prácu na stavbách, ale i duševnú prácu napr. v projektovom manažmente*).

SYNERGIE MEDZI PRIORITNÝMI OSAMI OP ĽZ

Existujúce nastavenie jednotlivých prioritných osí OP ĽZ plne reflektuje možnosti komplementarity a synergií jednotlivých opatrení. Komplementárnymi sú oblasť podpory regionálneho školstva, MRK, ako aj prepojenie požiadaviek trhu práce so vzdelávaním, vrátane celoživotného vzdelávania.

Pre oblasť podpory inklúzie MRK bol za účelom efektívnej vzájomnej komunikácie orgánov štátnej správy a ďalších subjektov pri implementácii NP financovaných z EŠIF zriadený *Koordinačný výbor národných projektov pre MRK*.

Spoločným základným zámerom špecifických cieľov 1.1.1 a 5.1.1 je podporiť inkluzívne vzdelávanie. V rámci špecifického cieľa 5.1.1 sa podporuje prioritne predprimárny stupeň vzdelávania, ktorý je všeobecne, ale obzvlášť pre deti z MRK, kľúčový pre úspešné pokračovanie vo vzdelávaní na ďalších stupňoch školskej sústavy. Aktivity mentoringu a tútoringu financované cez špecifický cieľ 5.1.1 majú výrazný potenciál prispieť k naplneniu cieľa špecifického cieľa 1.1.1, ktorým je aj zlepšenie výsledkov a kompetencií žiakov. Podpora zamestnanosti a zamestnateľnosti MRK, ktorá je v rámci špecifického cieľa 5.1.2 realizovaná v NP a dopytových projektov (čiastočne aj v 5.1.3 v NP Zdravé komunity 2A) poskytovaním sociálnych a asistenčných služieb prispieva k dosiahnutiu špecifického cieľa 3.1.1, ktorým je zvýšenie zamestnanosti a zamestnateľnosti a zníženie nezamestnanosti s dôrazom na dlhodobo nezamestnaných a nízko kvalifikované osoby. Pri príprave výziev a výziev na DOP (v oblasti predprimárneho vzdelávania, mentoringu a tútoringu) sa dbá na správne stanovenie deliacich línií, aby sa vylúčila podpora rovnakých aktivít. Preto sa pravidelne konajú stretnutia zástupcov RO a oboch SO, a to s cieľom určiť a dodržiavať deliace línie.

Významnou synergiou OPLZ sú synergické a komplementárne efekty medzi PO 5 a 6. Infraštruktúrne projekty realizované prostredníctvom PO6 vytvárajú dôležitú infraštruktúru pre vykonávanie aktivít PO5 ako je komunitná práca, podpora predprimárneho vzdelávania, či zvyšovanie kvality bývania a na to nadväzujúce aktivity v oblasti zdravotnej osvetly.

Synergie sú aj medzi PO 4 a PO 5, a to v oblasti podpory terénnej sociálnej práce, komunitných centier a zdravých komunit. V rámci podpory TSP a KC boli určené deliace línie – v rámci PO 5 sa podporujú žiadatelia z Atlasu RK. V rámci NP Zdravé komunity sa podpora v MRR zabezpečuje z PO 5 a podpora VRR sa zabezpečuje z PO 4.

Synergie medzi PO 1 a PO 3 v oblasti celoživotného vzdelávania boli vyriešené tak, že z PO 3 sa podporuje výlučne tzv. vnútrofirémne vzdelávanie. S cieľom zabezpečiť, aby UoZ, ktorí sa zúčastňujú DOP podporených v oblasti CŽV v rámci špecifického cieľa 1.4.1 neboli zaradovaní do projektov ÚPSVR podporených z PO 3, vydávajú úrady práce písomný súhlas s účasťou UoZ v DOP podporených z PO 1.

Pri nastavovaní výziev a národných projektoch v rámci PO1 zameraných na tému podpory poradenstva bude MŠVVŠ SR spolupracovať s MPSVR SR s cieľom maximalizovať efekt podpory pre cieľovú skupinu.

Priestor pre identifikáciu prípadných synergií poskytuje aj Monitorovací výbor pre OP ĽZ a jeho Komisie pri MV pre jednotlivé PO. Zároveň sa pripravuje vznik ďalšej platformy pre zabezpečenie komplementárnych a synergických účinkov v oblasti vzdelávania, ktorou bude

Pracovná skupina pre inklúziu vo vzdelávaní. Gestorom jej činnosti bude Odbor rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí MPSVR SR.

SYNERGIE A KOMPLEMENTARITY S INÝMI OP

Pracovná skupina pre koordináciu OP EZ a IROP pre oblasť deinštitucionalizácie bola zriadená s cieľom koordinovať vyhlasovanie výziev v tejto oblasti. Členmi pracovnej skupiny sú zástupcovia RO oboch OP, MPSVR SR, MPRV SR, experti za regionálnu správu o OZ. V prípade ostatných možných synergií a komplementarít nedochádza k zmenám.

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

AOTP	aktívne opatrenia trhu práce
APDN	Akčný plán na posilnenie integrácie dlhodobo nezamestnaných na trh práce v Slovenskej republike
CKO	Centrálny koordinačný orgán
CO	Certifikačný orgán
DOP	dopytovo orientovaný projekt
DN	dlhodobo nezamestnaný
DI	deinštitucionalizácia
EK	Európska komisia
EÚ	Európska únia
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
ITMS2014+	centrálny informačný systém
IKT	informačné a komunikačné technológie
MOPS	miestna občianska poriadková služba
MPSVR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
MRK	marginalizované rómske komunity
MŠVVŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
MPRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR
NEET	mladí ľudia, ktorí nie sú zamestnaní, nepokračujú v procese vzdelávania, ani sa nezúčastňujú na odbornej príprave
NFP	nenávratný finančný príspevok
NP	národný projekt
OA	Orgán auditu
OP	operačný program
OP LZ	Operačný program Ľudské zdroje
OSN	Organizácia spojených národov
PO	prioritná os
POS	podpora opatrovateľskej služby
RO	Riadiaci orgán
SO	Sprostredkovateľský orgán
ŠC	špecifický cieľ
UoZ	uchádzač o zamestnanie
ÚPSVR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
ÚPVII	Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu
úrad PSVR	úrad práce, sociálnych vecí a rodiny
ZUoZ	znevýhodnený uchádzač o zamestnanie